

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.

Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni; za četrto leta eno krono; posannne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca.

Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 10. februvarja 1901.

Poštno-hran. št. 849.872

Kako zboljšajmo svoje gospodarstvo?

(Piše A. Štrekelj.)

IV. Zboljšajmo svojo živinorejo!

(Nadaljevanje.)

Krava se pri gobcu molze, pravi star pregevor, ki je deloma tudi resničen. Živina, ki ne dobiva dovolj hrane, ne more se povoljno razvijati, zato pa nam ne more tudi koristiti. Ker naši ljudje svojo živino večinoma premalo ali pa preslabo krmijo, zato se pri nas tako slabo napreduje v tej velevažni kmetijski stroki.

Res je, da zmanjka lahko tudi najboljšemu gospodarju tu pa tam piče, ali to se prigodi le redkokedaj in še to navadno samo v slabih letih. Živina naših gospodarjev stradati pa mora čestokrat leto in dan. Večinoma imamo to napako, da hranimo več živali, nego zamoremo, zato pa nam ne donáša morebiti niti polovico onih dohodkov, ki bi jih donášalo majhno število, ki se pa dobro oskrbuje in hrani. Če bi naš gospodar zapisaval vse stroške, ki mu jih napravljajo živina in vse dohodke, ki mu jih daje, prepričal bi se tudi o tem, kakor se je pripričalo že mnogo njih. Priporočam torej: redite malo živine a to hranite dobro.

Kdor hoče pa rediti mnogo živine, mora pridelati tudi mnogo

piče, kar doseže najložje z gnojenjem travnikov in pašnikov ter s pridelovanjem krme tudi na polju.

Pogostoma se pri nas o začetku zime preveč krmi in šele, ko se prikažejo na seniku tla, začnejo nekateri gospodarji misliti, kako bodo hranili naprej. Živini nakladajo sedaj hud post. Že večkrat sem slišal, da je temu in onemu poginilo živinče gladu. Da se to ne pripeti, naj se priča že v jeseni primerno na celo zimo preračuni in mere, ki se je določila, držati se je natanko.

Ker je pri nas še mnogo gospodarjev, ki se ravna po pregovoru „naj bo seno ali slama, samo da je polna jama“, zato se mi ne zdi odveč, če povem nekoliko o snoveh, ki se nahajajo v klaji in o njih vrednosti. Če zna živinorejec, katere snovi živali najbolj prijajo, koliko teh ji je treba in kje se dobijo, potem hrani prav lahko svojo živino tako, da doseže z malo klaje velike uspehe, ima torej od nje največje dobičke, ki so sploh mogoči.

Najbolj važna snov v hrani je beljakovina, ki se nahaja v vsaki rastlini, vendar v različnih množinah. Nam je najbolj znana jajčja beljakovina, ki se razločuje prav malo od rastlinske. Beljakovina obstoji iz različnih prvin ali elementov, med katerimi je najbolj

važen dušik in fosfor. V živalskem telesu napravljajo se iz beljakovine kri, meso in mleko. Ona daje živali tudi večjo moč in živahnost. Odtod prihaja n. pr., da so meso-jedne živali (lev, tiger itd.) bolj močne nego živali, ki dobivajo hrano z malo beljakovine. Meso ima mnogo te snovi.

Razun beljakovine je v krmi jako važna tudi tolšča, iz katere se napravljajo v telesu mast. Ta snov poveča tečnost piče, v telesu pa nadomesti lahko del beljakovine. Še večje važnosti nego tolšča, so ogljeni hidrati. Te snovi obstoje iz ogljika, dušika in vodika; po različni njih spojitvi dobimo tudi prav različne ogljene hidrate. Med te hidrate prištevamo: skrob (največ ga je v krompirju in v žitnem zrnju), mnogovrstne sladkorje, lesnino ali celulozo, kakoršna se nahaja v lesu, slami itd. Ko se ogljeni hidrati s prebavljanjem različno pretvorijo, pridejo v kri. Tudi v krvi se vedno spreminjajo. Del jih preide iz krvi v mleko in mast, del pa se jih spoji s zrakom, ki se pridruži krvi v pljučih a s tem se spremenijo v vodo in ogljenčevo kislino, kar živina pušča z dihanjem iz telesa. Pri ti spojitvi napravi se, kakor sploh pri vsaki kemični spojitvi, toplota in ta greje živalsko telo. Ti hidrati so toraj kurivo, ki vzbujajo v telesu gorkoto, z gorkoto pa tudi življe-

nje in delo. Čim več žival dela, tem več ogljenih hidratov potrebuje.

Koliko beljakovine, tolšče in ogljenih hidratov potrebuje žival na dan, odvisno je od njene velikosti, starosti, od nje dela, od toplote hleva, kjer se nahaja in tudi od živali same. Razun tega je odvisna množina od oblike, v kateri se te snovi nahajajo. Če jih ne more žival prebaviti, nimajo za njo nobene vrednosti. Posebno lesnina, ki spada med ogljene hidrate in se nahaja v vsaki krmi, osobito pa v slami, je prav težko prebavna. Mnogo te snovi dobi tudi trava in detelja, ki ste odcveli, zato priporočam tudi tu, naj se kosita v cvetu ali pa pred cvetom. S tem dobimo mnogo bolj tečno krmo.

biti mej temi prebavnih. Nazadnje je podano še hranivno razmerje med prebavno beljakovino in ogljenimi hidrati s tolščo, katero poslednje se prišteje v dvakratni množini ogljenim hidratom.

Da sem dodal to, se mi je zdelo jako potrebno, kajti če niso gornje snovi v piči v pravem razmerju, jih ne more žival popolnoma izkoristiti. V takem slučaju ali trpi živina, kateri primanjkuje eno med gornjimi hranivi ali pa trpimo mi, ker zametujemo svoje premoženje. Navadno pride na vsak del beljakovine 5 do 8 delov ogljenih hidratov s tolščo. Čim ožje je pa to razmerje, tem bolj redivna je je piča, čim širje razmerje, tem slabša piča.

(Dalje prih.)

Na dan potrebuje	vseh organskih snovij	prebavne beljakovine	prebavnih ogljenih hidratov	prebavne tolšče	vseh prebavnih snovij	hranivno razmerje
	kg	kg	kg	kg	kg	kg
mlado govedo						
150 kg težko	3.5	0.5	2.05	0.15	2.7	1:5
350 kg težko	8.4	0.7	4.55	0.14	5.39	1:7
vol 500 kg težek						
v miru	8.75	0.35	4.0	0.15	4.42	1:12
v delu	12.—	0.8	5.65	0.2	6.6	1:7.5
ako se pita	13.—	1.5	7.4	0.35	9.2	1:5.5
mlečna krava						
500 kg težka	12.—	1.25	6.25	0.2	7.7	1:5.4
konj 500 kg težek						
v navadnem delu	11.—	0.9	5.6	0.3	6.8	1:7
v težkem delu	12.7	1.4	6.7	0.4	8.5	1:5.5
ovca 50 kg težka	1.—	0.06	0.51	0.01	0.58	1:9

Dasi tudi se ne more predpisati, koliko gornjih snovij mora žival dobiti, da se bo najboljše sponašala, vendar mislim, da vstrežem komu, ki se za to zanima, če mu podam tu tabelo, iz katere vsaj površno izve, kako se mu je ravhati pri reji. Sestavili so jo izkušeni živinorejci. V nji je na prvem mestu povedano, koliko je treba posameznim živalim vseh organskih snovij (beljakovine, tolšče in ogljenih hidratov brez vode) in koliko posameznih snovij mora

valni stroški so se pa zdatno pomnožili na srednjih in malih posestvih.

Vzrok te spremembe je kmetijska veda, ki je blagodejnega vpliva za občečloveški blagor, toda sedaj v začetku je srednji kmetijski stan hudo prizadet, dokler časa še ne pride do novega gospodarstva. Koliko pustinj in močvirnih krajev se je zadnji čas spremenilo v najlepša polja, po katerih se ne muči več živalska moč „non stenuerunt iuveni“ nego stroje goni sopara ali celo že elektrika. Obdelovanje 1 ha stane z živino 20 gld., s soparo 15 gld. in z elektriko samo 5 gld.

Mi se zadovolimo s 5 pridelkom, toda ondi, kjer dela elementarna sila, je dohodek 2 do 3krat večji, kajti tu se rabijo vsi pripomočki, ki pospešijo boljšo letino, Zakaj hočemo še mi nadalje čakati boljše bodočnosti pri sedajnem gospodarstvu, ko imamo obče premalo polja, da bi mogli imeti toliko dohodkov od žita, kolikor znašajo ogromna bremena na posestvu.

Mi se nikakor ne moremo kosati z nezmernimi prostori, kjer poseduje eno posestvo toliko kot pri nas več vasij skupaj.

Toda v živinoreji, kjer je treba na posamezno žival pozornost obračati, smo lahko premnogim kos, kajti pri nas krmi premnogokrat gospodar sam ali vsaj vedno nadzira, kar je na velikih posestvih delo, prepuščeno uslužbencem.

Zato moramo gledati da se bolje poprimemo te zadnje navedene panoge kmetijstva.

Podlaga dobre živinoreje je zadostna krma, katere se dandanes lahko vedno dovolj pridelja, ko imamo v trgovini dobra zanesljiva travniška in deteljna semena, ter nam do izvanrednih pridelkov še pripomore umetno gnojilo. V sledečem hočemo v kratkem navesti primero iz domačega posestva, kjer se že več let njive v travnike spreminjajo, v kakem razmerju stoji dohodek žita v primeri s krmo in živinorejo.

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Pridelek pšenice v primeri s setvijo trav.

Pšenica je bila do zadnjih let najvažnejši pridelek, na kateri je računal kmetovalec kot na najboljši dohodek. Toda ta vir je pri nas večinoma usahnil, kajti svetovni promet je povzročil popolnoma preobrat pri gospodarstvu, cena žitu je za polovico padla, obdelo-

Pridelovanje pšenice na 1 ha.

Troški

Dohodki

		gld.	kr.	gld.	kr.	gld.
Vrednost njive 400 gld. à 4 ⁰ / ₀				16	—	120
Za setev se potrebuje 250 kg à q 10 gld. ¹⁾				25	—	30
Iz te setve bi se pridelalo: 1500 kg zrnja ²⁾ 3000 kg slame						150
Za to množino žita se potrebuje redilnih snovij v vrednosti:						
množina žita	redilne snovi					
	dušika	kalija	fosforne kisline			
100 kg zrnja izmolze zemlji	2.08	0.53	0.79			
100 kg siame izmolze zemlji	—	0.63	0.22			
Tedaj izcrpa pridelano žito:						
1500 kg zrnja	31 kg ³⁾	8 kg	12 kg			
3000 „ slame	—	19 „	7 „			
	31 kg	27 kg	19 kg			
Vrednost posameznih redilnih snovij:						
31 kg à 1 gld. ⁴⁾				31	—	
27 „ à 16.2 kr.				4	37	
19 „ à 19.4 „				3	66	
Delo za gnojitev						
2 dni orati par konj à 3 gld.				6	—	
1 delavec pol dne sejati à 1 gld.				—	50	
2krat povlačiti pol dne 1 par konj à 3 gld.				1	50	
žito pleti 30 kr. na 10 arov						
„ žeti 80 „						
spravilo žita						
10 okenj à 50 kr.				5	—	
8 ljudij pri mlačvi dve tretini dne à 1.20 gld.				6	40	
1 par živine dve tretini dne à 3 gld.				2	—	
spravilo žita pol dne 6 oseb à 1.20 gld.				3	60	
				17	—	
				4	50	
				3	—	
				130	53	

Opombe:

¹⁾ Žito za seme se mora dražje računati kot v novini.

²⁾ Priderek se računa 5 kratni, kakor se navadno pri nas pridelava.

³⁾ Koliko dušika 1500 kg zemlji izcrpa, se dobi, ako se 1500 pomnoži z 2.08, ravno tako velja za naslednje snovi.

⁴⁾ Vrednost redilnih snovij se vzame na podlagi sedaj v rabi najnavadnejih umetnih gnojil. Solitar z 14⁰/₀ dušika stane 14 gld. tedaj 1⁰/₀ = 1 gld., kalijeva sol z 40⁰/₀ kalija stane 6.50 gld. tedaj 1⁰/₀ = 16.2 kr., Tomaževa žlindra z 18⁰/₀ fosforne kisline stane 3.50 gld. tedaj 1⁰/₀ = 19.4 kr.

davki

zavarovalnina zoper točo

Prireditve 1 ha njive v travnik.

Troški

Dohodki

	gld.	kr.	gld.	kr.		gld.
Vrednost njive 400 gld. à 4 ⁰ / ₁₀₀ . . .			16	—	70 q sena à 2 gld. . .	140
Deteljno travnata mešanica za 5letno dobo stane 32 gld. tedaj za 1 leto			6	40		
Po rabi umetnih gnojil se pridela 70 q sena, toda samo za 60 q se ozir jemlje pri gnojitvi ¹⁾						
60 q izcerpa zemlji:						
96 kg kalija à q 16·20	15	55				
26 „ fosforne kisline à q 19·40 . . .	5					
Gnojitev ²⁾			20	59		
Delo za gnojitev			3	—		
Setev:						
2 dnij orati 1 par konj à 3 gld. . .	6	—				
1 delavec 1 dan sejati	1	—				
4krat povlačiti 1 dan 1 par konj . .	3	—				
Povaliti	1	50				
Obdelovanje za 5 let	11	50				
Za 1 leto			2	30		
Košnja in spravilo			20	—		
Obresti od prostora in popravila . .			10	—		
Davki			4	50		
			82	79		

Opombe.

¹⁾ Po rabi umetnih gnojil se pridela 70 q sena, toda samo za 60 q je treba preskrbeti mineralnih snovij, ker 10 q zraste ravno tako brez vsake gnojitve.

²⁾ Gnojitev pri deteljno travnatih mešanicah pride za polovico ceneji kot pri žitu, ker odpade dragi dušik, kterega si prisvaja detelja po gomoljnih glivicah iz zraka in ž njim sebe in trave redi.

Ako se pokrmi seno kravam in je v bližini mlekarne, kamor se more oddajati mleko vsaj 1 l z 4·5 kr., tedaj se izplača setev deteljno travnatih mešanic najboljše. Pri žitu se prodaja vse, toda ako se seno doma pokrmi, tedaj pride še v poštev za njive dragoceni domači gnoj. 100 kg dobrega sena da v pravem razmerju zmešano z drugimi krmili od 0·50 do 0·60 kg mleka, tedaj smemo računati na 7000 kg sena 3500 kg mleka, katero vrže pri ceni 1 l z 4·5 kr. 157 gld. poleg tega se mora še prištevati vrednost domačega gnoja, ki znaša po raznih računih 34 gld.

Račun za kravam pokrmljeno seno.

Troški

Dohodki

	gld.		gld.
1 dekle stane za opravljanje 12 krav všteti hrano 200 gld:		3500 l mleka à 4·5 kr.	157
Tedaj pride na 2 kravi ¹⁾	32	Dve kravi à 1 teleta à 25 gld. . .	50
Obresti od hleva 300 gld s 4 ⁰ / ₁₀₀ za 2	20	Blato	34
Amortizacija in popravila od hleva 1 ⁰ / ₁₀₀	5		241
Zdravila in drugi neprevidni stroški .	3		
Krma 70 q à 1·70 gld. ²⁾	119		
	179		

Opombe:

¹⁾ 3500 l mleka moramo pri naših razmerah še na 2 kravi računati.

²⁾ Krma se mora doma najceneje računati, ker tržne cene so jako spremenljive in ni nobenih troškov za dostavljanje.

Način obdelovanja	Troški	Dohodki	Prebitek
	gld.	gld.	gld.
Pšenica	130·53	150—	19·47
Pridelovanje sena .	82·79	140—	57·21
Pridelovanje in krmljenje	179—	241—	62—

Ako pogledamo še kratko dohodke in stroške pri obeh načinih gospodarstva, tedaj vidimo kak razloček je v prebitku.

Tedaj je najbolji dohodek, čese njive zasejejo oddaljene z dobrimi travniškimi semeni in se obrne večja pozornost živinoreji, ktera pa da šele potem zaželeni pravi dohodek, ako se more še mleko v denar spraviti.

Kjer je zadostno krme, je lahko veliko živine, mnogo mleka, dovolj domačega gnoja in vedno so dohodki pri kmetiji, vsak mesec gotov denar.

Zelje in njega pridelovanje.

Zelje je v kmetijstvu postalo zadnja leta poseben trgovski pridelek. Nepotrebno se mi sicer zdi opisavati koristi zelja v našem domačem gospodarstvu. Ker pa naš kmet za zelje iztrži v dobrih letinah marsikateri krajcar in bi se ta dohodek z umnim obdelovanjem še zelo pomnožil, zato sem se namenil napisati pričujoče vrstice.

Zelje je rastlina, katera potrebuje poleg dobre rahle ne pretežke zemlje in močnega razkrojenega gnoja tudi še pridnega okopavanja. Rodovitnost in obilen pridelek pa je vendar v prvi vrsti odvisen od dobrega semena. Zeljnega semena se dandanes v semenskih katalogih in cenikih ponuja na stotine vrst z najlepšimi imeni. Vendar se pa ogoljufa, kdor bi sodil po imenu. Izkušnja je pokazala, da pri nas rodi najboljša seme, katero se prideluje v ljub-

ljanski okolici imenovano „Kašelsko zelje“. Najprvo hočem opisati pridelovanje semena, ker menim, da bi znalo to marsikoga izmed č. bralcev „Nar. Gosp.“ zanimati.

Ko se v jeseni odbirajo glave za semenske rastline (semenke) za prihodnjo pomlad, paziti je v prvi vrsti na sledeče: Glava, katera naj ti rodi prihodnje leto seme, naj bode najlepša, ker kakor pri vsaki rastlini, tako velja tudi tu pravilo, da iz slabe rastline ni mogoče dobiti dobrega semena. Treba je torej paziti, da se odbero zdrave glave, da je steblo, „štor“, nizko in močno, da ni med koreninami ali na stebelu samem družih izrastkov, da je sploh zdrava cela rastlina. Glava naj bode trda, ploščnata in kar je mogoče dozorela, kar se pozna po spodnjih listih, kateri, kadar je glava zrela, porumene, listi pa, v katere je glava zavita ali porumene ali pa porudeče. Ko ima glava ta znamenja, je zrela, vendar pa naj se pusti, ako ni preveč deževna jesen, kolikor je mogoče dolgo na njivi. Smejo se pa semenke tudi prej vzeti iz njive, posebno kjer se seje na zelnik ozimina, a v takih slučajih se naj korenine semenskih glav zakopljejo v vrtu, kjer naj se puste, dokler ne začne pritiskati ostrejši mraz. Ne škoduje pa tudi ako se glave, ko so se vzele iz njive, polože na kak suh primeren kraj, najpripravneje na kako steljo, kjer ostanejo do mraza, kjer porumene in odpadejo spodnji listi. Takoj odtrgati zalene spodnje liste je jako škodljivo, ker se s tem, da

se odtrgajo spodnji listi, lahko rani steblo, da potem začne gniti. Enako se tudi zgodi, ako se polomijo spodnji listi, da ostali konci peres začno gniti in gnilobo razširijo na steblo in glavo, katera segnije do spomladi.

Ko začne pritiskati mraz, naj se pazi, da glave ne zmrznejo, zato naj se spravijo v kako zračno klet, kjer naj se večkrat pregledajo in ako se pokaže na njih gnjiloba, se morajo skrbno očistiti, da se tako ohranijo do spomladi. Vendar pa je mnogo boljše, da glave prezimijo v zemlji. Kar se stori takole: Na vrtu ali zelniku izkoplje se 50 cm globok jarek, kamor se semenke postavijo druga tik druge, tako da so nekoliko nagnjene na eno stran, katera se mora obložiti z mahom ali listjem, z isto stvarino naj se tudi pokrijejo po vrhu in še poleg 10 cm debelo z zemljo. Poleg tega naj se zopet naloži druga vrsta glav, katere naj se zopet v mah ali listje zavijejo, tako da ne pridejo v dotiko druga z drugo. Konečno se vse glave zakrijejo z zemljo. Kraj, kamor se polože glave v prezimovanje, naj bode ne prevlažen. Za zavijanje naj se nikdar ne rabi slama, ker bi znalo zrnje, katerega se vedno nekaj nahaja v slami, privabiti miši, katere bi se lotile glav in jih pokončale.

(Dalje prih.)

Goboreja.

Pridelovanje šampinjona kot postranski zaslužek.

(Konec.)

Oskrbovanje kop.

Ko smo grede nasadili z zarodki, jih pokrijemo z dolgo slamo in nanjo smemo položiti še do 8 cm na debelo z zlega ali toplega gnoja. To ima namen zadrževati toploto in pospeševati razvoj zarodkov. A paziti je, da toplota ne stopi čez 24° R, kajti sežgala bi nam vse zarodke. Če je le previsoka toplota, treba je pokrivalo takoj

odstraniti in tako odpeljati premočno toploto. Vse se pusti ležati na miru 6—8 dnij. V tem času se začnejo zarodki razvijati; to spoznamo na tankih belih vlakencih, ki prerastejo ves gnoj in se vidijo tudi na vrhu. Slamnata pokrivača se lahko pusti še 8 dnij ležati. Če se pa ne pokaže nič nitek, ali če so le-te rudečkaste ali celo črne, je to znamenje, da je vse skupaj ožgano ali pa se vsled premajhne gorkote sploh razvilo ni. V zadnjem slučaju se morebiti rešimo, ako je sicer prostor sam dovolj topel s tem, da v jamice z zarodki nalijemo gorke vode, kajti šestokrat je suhi gnoj vzrok, da se ne pari. Morda je bila tudi zalega slaba; no tedaj ne kaže drugega nego preskrbeti si zanesljivo kaljivega zaroda in znova nasaditi. Če gre vse v normalnem tiru tedaj čez kake 12—15 dnij po nasadu, ko se prikaže polno belih vlakenc, potresemo vso šampinjonsko kopo s tenko plastjo (3—4 cm) čiste lahke prsti. Ta prst je jeden izmed najvažnejših pogojev za dobro žetev. Imeti mora v sebi posebno dovolj vapna in solitra. V ta namen je dobra kompostna zemlja in ona iz gorkih gred, še boljša je ilovnata, drnina (ruševina) iz pašnikov ali zemlja od starih zidov, ki ima soliter v sebi. Tudi rabijo mešanico, obstoječo iz 1 dela dobro zdrobljenega kravjeka, 1 dela istotako zdrobljene ilovnate drnine ali dobro preperete (oprhnele) ilovice od starih zidov, kar vse je bilo dalje časa pred rabo dobro pomešano. Nekateri vrtnarji jemljejo tudi samo nekoliko prsten (humozen) pesek. Ta prst ima biti pri rabi le zmerno vlažna, da se pri pritisku ne prijemata roke.

Ako se kake 15 dnij po pokritju s prstjo pokažejo na vrhu male bele bunčice, je to znamenje, da se je nam kultura posrečila. Površina se vzdruževa v vlažnosti in če prične izsikati, se poškopri s toplo vodo; nikdar pa ne sme

biti toliko mokra, da bi se delale lužice. Po okolnosti se sme prostor nekoliko prezračevati. Opomnim še, da je bil prostor do sedaj popolnoma zaprt.

Vzgoja šampinjona v kleti in posebej v cementovih sodih.

Da se dado rediti šampinjoni po letu na prostem, sem že omenil. Žetev je lahko kaj obilna; skrbeti je kolikor moč za temo, v katerej ta goba najbolje uspeva. Da služi v naš namen jako dobro steklenjača in gnojna greda, se razume, toda ima jih le vrtnar po stanu. Za nas je važnejši prostor n. pr. klet. Zato se pripravi gnoj kot po navadi. Ko ima potrebne lastnosti, nanosi se v klet in naredi iz njega kope po sredi ali pol kope ob stenah kleti. V vseh slučajih je dobro podložiti gnoju nekaj desek na tla in poleg sten.

Pri tem moramo posebno pozornost obračati na čistost, svežost zraka, kajti ako prevlada duh po plesnobi, dobijo gobe neugledno, „šmirasto“ podobo in neugoden duh.

Izmed najzaneslivejših, najcenejših in najsnažnejših metod (načinov) gojiti kukmak je ona, ki jo je iznašel nemški vrtnar Amelung in ki se po Nemškem zelo udomačuje ter po strokovnih vrtnarskih listih jako priporoča — vzgoja šampinjona v cementnih sodovih. Omenjeni berlinski nadvrtnar dosega na ta način vže 10 let lepe vspehe s svojo metodo, kojiej pripada bodočnost.

Prednosti tega načina so:

1. se prihrani prostor, ker se da v majhnem prostoru naložiti več sodov drug poleg in nad drugega.

2. gorkota in vlažnost se da bolje regulovati nego pri grednem (kopnem) sostavu;

3. cement, ki je ostal v razpoklinah služi kot dobro gnojilo.

Nekatere podrobnosti Amelungove metode bi bile:

Prazni cementovi sodovi, ki jih je dobiti za malo ceno pri stavbiščih, se otrebijo nepotrebnih žrebljev in postavijo v kleti ali v hlevu drug poleg drugega in še na vrh z odprtim dnom na ven.

Za gojitev so sposobni samo prostori, ki niso prevlažni in kojih toplina znaša + 6° R. Potrebna gorkota se doseže s tem, da se položijo sodovi na podlago konjskega gnoja in tudi vsak prostor med sodovi se izpolni z njim. Gorkota gnojova pospešuje rast šampinjonov. Odprtina se od spodaj kakih 15 cm na visoko zbije z leseno desko in polovica soda napolni s konjskim gnojem. Na to vrsto se vložijo zarodki ter pokrijejo zopet s 5 cm debelo gnojno plastjo. Ne zdi se mi neumestno še enkrat opomniti, da mora biti gnoj pri skladanji zaroda sicer masten pod prstom, a ne vlažen.

Bolje je, če je nekoliko presuh, saj se da prava vlažnost lahko doseči z vodo.

Ostala razprtina se zagrne s kakimi starimi plahtaki ali vrečami. Čez kake 4 tedne se cementne grede pokrijejo 5 cm na debelo s peskom, ki je vže nekoliko dni ležal na istem kraju.

Dan pozneje se poškopri z vodo (na 1 sod se šteje 1½ liter vode) in zopet dan pozneje na lahko prst potlači.

V naslednjih 3 tednih prično šampinjoni rasti. Bogata žetev ima za pogoj posebno to, da ohranimo gredice indirektno (ne naravnost) vlažne, kar dosežemo, ako vsake dva dni stene sodov od znotraj in od zunaj poškopimo. Razven tega enkrat pošteno zabijemo. Vlažen topel zrak je šampinjonom najbolj povšeči. Želeti je, da bi se posebno te metode prišli pri nas, ker ne samo dobro nese, ampak je tudi silno priprosta.

Žetev šampinjonov.

Za štiri do šest tednov po nasadu zarodkov prično se prikazovati prve gobe in prične se prva žetev.

Od tega časa naj bodo dotični prostori še bolj zaprti in temni, ker potem gobe lepše rastejo in obdržijo lepo barvo, ki jim da ceno. Velikost, ki naj jo ima popolnoma razvit in dozorel šampinjon, je težko določiti, ker njegova velikost mnogokrat do starosti ni v nobenem razmerju. Tudi odvisi to zelo od vkusa ljudij, ker nekaterim manjše gobe boljše dišijo nego večje. Razvita goba doseže v premeru okrog 5—8 cm in je tako dolgo dobra, dokler ostane cela in ne prične pokati.

Zato je treba gobe pobirati, predno so se popolnoma razvile. Trga se lahko vsak drugi dan in sicer tako, da se goba prime s palcem in kazalcem in na lahno zavrti, nastala jamica se s prstjo zopet izpolni. Ta prst mora biti zmiraj posebej pripravljena. Rezati gobe z nožem se ne priporoča.

Ako smo pri nabiranju izruvali kako gobico prirastlo na koren, vtaknimo jo takoj 3 cm globoko nazaj, pokrijmo s prstjo in zalijmo. Ako se je greda sploh izsušila, kar se kmalu opazi na omejeni rasti šampinjonov, napravimo na gredicah s palico enako oddaljene jarke, v katere nalijemo nekoliko gorke vode, jih zasujemo takoj s prstjo in celo gredo slabo poškopimo. Voda mora imeti toplino 25° R.

Dobro napravljena in dobro oskrbovana greda daje skozi pol leta bogato žetev seveda vedno manjšo.

Ko šampinjonske kope nehajo roditi, spravimo ves gnoj na vrt, prostor pobelimo z vapnom, tudi umetne rodove je pomazati z vapneno vodo. Z novim gnojem lahko napravimo nove grede.

Govoriti o raznih škodljivcih (miši, podgane, stonoge, prasice, polži i. t. d.) šampinjonov, kaj obširneje, se mi ne zdi umestno, ker je spis namenjen le kot navodilo za zgojitelje šampinjona v manjši meri in kakor pri vsaki

kulturi, tako zamore tudi tu snaga in skrbno oko odvrniti marsikaj slabega in škodljivega.

Sadjarstvo.

Sadni špalirji ob hišah.

Lepo je videti po vinogradnih krajih, posebno po Dolenjskem, ob hišnih zidovih krepko rastoče trtne špalirje, obložene z lepim grozdom, kar pogostokrat zamenjane stene jako diči. Koder pa trta ne vspeva, se to lahko nadomesti in enako doseže s sadnimi špalirji.

Po Franciji in Švici se vidi mnogo takih špalirjev, ki ne samo da hišne stene dičijo, marveč jim donšajo tudi nekaj dohodkov, ker taki špalirji bujno rastejo in mnogo rodijo.

Tudi pri nas bi se dalo to izvesti, osobito bi to priporočali v krajih, kjer trta le slabo ali sploh ne vspeva. Drevesni špalirji vzgojeni ob hišnih zidovih bujno rastejo radi tega, ker imajo mnogo več hrane na razpolago, osobito če so blizu gnojišč in tudi se morejo taki špalirji bolje oskrbovati, kakor druga od stanovanja oddaljena in na prostem rastoča drevesa. Tudi je sadje vzgojeno na takih špalirjih lepše, ker je bolj obvarovano proti vremenskim vplivom, in ker dobiva več gorkote, tudi popred dozori.

Koder se na Francoskem s sadjarstvom prav veliko pečajo, od katerega se pravzaprav živijo, enako kakor pri nas od trte, napravljalo, v svrhu da dosežejo ravnokar omenjeni smoter, posebne po $\frac{1}{3}$ —3 m visoke in po potrebi dolge zidove v oddaljenosti 10—20 m eden za drugim. Ob teh zidovih vzgajajo prav skrbno krasne špalirje!

Želeti bi bilo, da bi se sadjarji tudi pri nas vzgajanja takih špalirjev poprijeli, ker s tem bi naši posestniki pokazali, da hočejo tudi v tem oziru napredovati.

Tako delo, ki zahteva razun družega, tudi precej znanja v ob-

rezovanju, se posebno dobro izplača potem, če se vzgajajo ali pomnožujejo prav lepe vrste osobito hruške in breskve, ker take vrste, ki kolikor mogoče zgodaj ali pa, ki pozno dozori, se morejo torej v takem času prodati, ko je še prav malo družega sadja.

Kot zgodnje priporočljive vrste bi bile:

Od hrušek: Amanlijeva maslenka, zgodnja vojvodinja, kongresovka, Villiam.

Od breskev: Amaden, zgodnja Magdalenka, zgodnja Beatriks, bela Magdalenka, najzgodnejša Lujiza.

Od marelic: Velika zgodnja marelica, Nancy, Luitzetova marelica. (Luitzet's Aprikose).

Od jabolk: Rožnik (Virginischer Rosenapfel), beli in rudeči astrakan, beli poletni kalvil, poletni dišečnik, Charlamovsky.

Kot pozne priporočljive vrste bi bile:

Od hrušek: Dilovka, Hardenpontova zimska maslenka, zimska Dehantovka, Angoulemka, Liegelnovka, i. t. d.

Od breskev: Minjon, rudeča Magdalenka, Leopold I. (velika lepa breskev), kraljica vrtov, lepa cesarska, princ valeški, Viktorija.

Od marelic: Breda, klosterneuburška in debela vipavska marelica.

Od jabolk: Rumeni belefler, beli pisani kardinal, zlata zimska parmena, pariški rambur ali kanadska rajneta, pisani jesenski in zimski kalvil, rudeči jesenski kalvil, beli zimski kalvil, Pomona i. t. d.

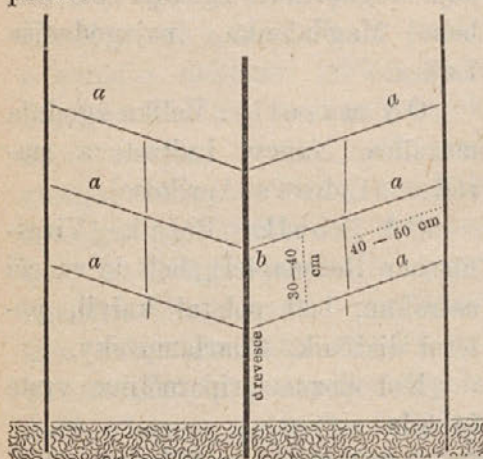
Kako pa vzgajati sadni špalir? — Kakor že omenjeno, zahteva to delo, ako se hoče prav pravilno izvrševati, precejšnjo vajo in znanost, vendar se pa tudi na priprost način dovolj vspeha doseže. Pred vsem se mora izkopati ako se hoče, da se bode drevo prav dobro razvijalo, dovolj globoka (60—80 cm) ter dovelj

široka (80—100—120 cm) jama. Žal, da se na te mere pri vsakem sajenju dreves premalo ozir jemlje, marveč se navadno napravi prav majhna jama, da se drevo komaj rotiri stlači, in to je najpogostejši vzrok slabemu vspevanju.

Pri saditvi se nameče na dno in na korenine dobre zemlje in drevesce ne vsadi globlje nego je popred rastlo. Od zidu pride 20—30 cm oddaljeno.

Ob zidu se v podobi mreže nabijejo latvice v razdalji po 30—40 cm navpično in po 40—50 cm počez.

Počezno latvice (a) se nabijejo nekoliko počezno, ker se tako vzgojene in izpeljane stranske veje lepše in enakomernejše razvijajo, kakor vodoravno rastoče. Na ta način je tudi mogoče neenakomerno razvijajoče ter nasproti ležeče si veje vravnati, kar se doseže s tem, da se šibko rastočo vejo priveže po koncu, močno rastočo pa navzdol.

Ob teh latah (a) se potem razpeljejo drevesčekove veje, ki se morajo na debelu nahajati v kolikor mogoče enaki višini, ker le potem postanejo lepi simetrični kraki.

Tako drevesce se koj po saditvi obreže, sicer se mu skrajšajo glavne stranske veje za $\frac{1}{4}$ ali če so šibke za $\frac{1}{2}$ od naravne dolgoti, voditeljica pa le malo nad mestom, kjer se imata izpeljati dva nova kraka t. j. pri (b). Če se drevesce pravilno razvija, se v drugem letu na enak način obreže.

Novi veji pri (b) se spet privežeta na latvi (a); tako se dobi druga etaža. Če se drevo krepko razvija, se napravijo lahko v enem letu še 1 ali celo še 2 novi etaži in sicer s tem, da se med letom razvijajoče se stranske veje na počezne late privežejo.

Kdor takih špalirjev ne mara prav nizko izgojevati, cepi lahko visočini 1—2 m in potem šele špalir na ravnokar opisani način vzgaja.

Čeravno dobiva pri hiši nahajajoči se špalir več ali manj hranilnih snovi, je vendar dobro, ako se mu tu pa tam še posebej pognoji osobito, če se opazi, da prične hirati. V tem slučaju se okoplje okolo drevesa, ne ravno preblizu marveč 30—60 cm od debela oddaljeno, kar je odvisno od starosti drevesa, ter se zakoplje dobrega hlevskega gnoja ali tudi komposta pomešanega z umetnimi gnojili. Po letu je dobro, če se takim dveveščkom stanjšane gnojnice prilije.

X.

Splošno.

Hudaklinov novi meh ali žveplalnik.

K poročilu v 2. letošnji številki „Narodnega Gospodarja“ pod zgorejšnjim zaglavjem, prejeli smo od izumitelja gospoda Josipa Hudaklina sledeča pojasnila, ki jih radi volje priobčujemo, ker je obče-koristna iznajdba nadarjenega gospoda izumitelja vredna, da se pretrese vsestransko. Gospod Hudaklin nam piše:

Prosim, da blagovolite sprejeti in natisniti v cenjeni list „Narodni gospodar“ sledeče vrstice;

V 2. letošnji številki priobčil je „Narodni gospodar“ precej obširen dopis ali članek, v katerem se ocenjuje in priporoča žveplalnik proti grozdnim plesnobi imenovan „Hudaklinov meh“. Ves popis je, kar se smelo trdi, do besede pravičen, kakor zasluži cela sestava dotičnega žveplalnika. Dopisnik se ni oziral ne na desno

ne na levo, šel je srednjo in najbolj pravo pot, izrekel je poleg priporočila — po svojem prepričanju in svoji sodbi tudi kritiko, ter naštel pomanjkljivosti, ter v čem bi naj se zboljšal meh, da doseže dostojno priporočilo.

Misliti si moramo, da je ni nobene izumitve, katere sestava bi bila takoj iz pričetka popolna, torej vsaka izumitev potrebuje tehnične kritike, predno doseže popolnost, ali pa izgine iz površja.

Nepopolnost omenjenega žveplalnika, katere se v že omenjenem članku naštevajo, je že sam izumitelj zasledil. Žveplalnik, kateri je vam na ogled vposlan, je delo prve izdaje, ali po prvem načinu narejen, torej pri mehovih kar se jih pripravlja za promet tekočega leta, so omenjene pomanjkljivosti že odstranjene, le pod točko a je dosedaj neizpremenjena, namreč priprava za vsipavanje žvepla, in to zato, ker strokovnjaki zahtevajo, da se mora kar najbolj mogoče vsa naprava delati tako, da je lahka, ter da kolikor mogoče veliko množino žvepla naenkrat vase vzame. Nato se je tudi oziralo, da večjo množino žvepla vzame, kakor vse druge priprave te vrste do sedaj in je še lažja kakor druge, ker je vsa teža v rokah, t. j. neoddaljena, zatoraj se z vsako drugačno napravo kolikor toliko teže dela. Že stroj sam, če tudi lahek, dela težo, ako ga mora človek ves dan v rokah nositi, in ker še teža žvepla pripomore. Zdi se mi torej, da se ta točka (priprava za vsipanje) lahko pogreša, da le drugim zahtevam meh ustreza, posestnik žveplalnika lahko vzame kos trdega papirja, nanj natreseno žveplo stisne, naredi podobo žleba ter steče žveplo tako brez vsake izgube v dotično žveplalnikovo luknjo, s tem opravičilo se malo ali nič več ne zamudi, kakor če bi bila lijaku podobna cev na žveplalniku pritrdjena, kakor je nasvetovano. Torej naj se ta ne-

dostatek le pogreša, drugi že naštetih in še drugi so pa že nadomesteni, in kolikor možno še druge reči izboljšane od lanske izdaje, o čemer se bode lahko vsak prepričal. Skrbelo se bode v bodoče, da bode ne samo naštetih izboljšano, da bode tudi drugo usnje lepo voljno in močno, da služi cela stvar v zadovoljnost dotičnika in svojemu namenu, k temu treba le dobre volje naročnikov; kar se več mehov spravi v promet, tem lažje je stvar zboljšavati v kakovosti pri sedanjih veliki konkurenci.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 9: Fr. B. v L. pri K. Kak dohodek nam dajo posnemalni stroji?

Odgovor 9: Kolike važnosti so posnemalni stroji, naj nam kaže mali posnemalni stroj „Alfa-Celibri-Separator“. Posestnik ima 6 krav, od ene krave potrebuje za lastno rabo. Vzemimo vsak dan dobi od ene krave 7 l mleka, tedaj od 5 krav $5 \times 7 = 35$ l mleka in $35 \times 30 = 1000$ l v enem mesecu. Z navadnim posnemanjem dobimo iz 100 l 3 kg surovega masla s posnemalnim strojem iz 100 l 4 kg finega masla. Iz 1000 l dobimo 30 kg surovega masla à 80 kr., tedaj 24 gld. Iz 1000 l mleka s Colibri-Sep. pa 45 kg à 1.10 gld. čajnega sur. masla „Theebutter“ v znesku 49.5 gld. Tedaj razloček pri 1000 kg 49.5 — 24 = 25.5 gld. Vzemimo 5 krav à 2000 l = 10.000 l mleka. Pri 1000 l imamo dobička 25.5 gld. tedaj pri 10.000 l oziroma pri 5 kravah 255 gld. Stroji pa sami stanejo 180 gld.

Razun tega je tudi važno pri teh strojih, da lahko pripravimo smetano boljše ali slabše kakovosti, in tu še ravnamo po svojih odjemalcih. Iz 100 kg mleka dobimo 25 ali 14 kg smetane.

Posneto mleko je velike važnosti v gospodinjstvu, kakor tudi za hrano prascev. Posneto mleko in ovsena mleko = celo mleko.

Vprašanje 10: J. Š. St. trg. Ali se smejo sodje z oljnato barvo pobarvati, ne da bi vinu kaj škodovalo.

Odgovor 10: Sodje se smejo pobarvati z oljnato barvo in postanejo veliko bolj trpežni. Vsaka nevarnost je izključena, da bi trpelo vino radi tega

na dobroti. Veliko vinskih trgovcev ima svoje sode pobarvane v popolno zadovoljnost.

Vprašanje 11: J. M. p. Zg. K. Z. pri Lj. Pri nas je pridelovanje zelja in pese zelo razširjeno, toda raba umetnih gnojil za te rastline še neznan. Ktera umetna gnojila bi bila na mestu in v kakej množini?

Odgovor 11: Kakor se je udomačilo gnojenje travnikov in deteljšč z žlindro in kalijevo soljo, ravno tako je tudi zelo potrebno, da bi se posluževali

posestniki umetnih gnojil pri saditvi zelja in pese. Dobro letino pri omejenih rastlinah je moči le tedaj doseči, ako se rabi poleg hlevjeka še umetno gnojilo. Domači gnoj nima toliko redilnih snovij in tudi ne tako koreninam v vsakem času pristopnih, kakor bi jih potrebovala ravno zelje ali pesa. Ker se premnogokrat obe rastlini skupno sadite, in potrebujete primeroma jednako redilnih snovij, zato hočemo v kratkem dokazati, kako pomanjkljiv je domači gnoj za zelje in peso, za zadnji naj kaže sledeči račun:

snov	množina	v 100 delih			skupno		
		dušik	kalij	fosforna kislina	dušik	kalij	fosforna kislina
gomolji							
pese	600 q	0.18	0.48	0.08	108 kg	288 kg	48 kg
perje pese	120 q	0.3	0.45	0.1	36 „	54 „	12 „
domači gnoj	300 q	0.4	0.5	9.16	120 „	150 „	48 „
Primanjkljaj v hlevjeku					24 kg	192 kg	12 kg

Pri najboljši letini 600 q na 1 ha vzame pesa zemlji 342 kg kalija in v domačem gnoju pri najobilnejši gnojitvi 300 q na 1 ha se da samo 150 kg, tedaj primanjkuje približno 200 kg kalija, kar odgovarja 500 kg kalijeve soli. Nadalje je pesa posebno hvaležna za dušik, ki da po 100 kg solitarja 5500 kg več gomoljev, fosforna kislina v superfosfatu bi se tudi dobro sponesla, za kar zadostuje 100 kg. Naredil se je poskus pri pesi z raznimi gnojili in ste se vzeli v ta namen 2 parceli à 10 a. Nepognojeni prostor je dal 1930 kg pese,

po-
gno-
jeni

120 kg kajnita stane	3.60 gld.
60 „ žlindre	2.10 „
60 „ solitra	8.40 „

prostor je dal 6690 kg pese.

Troški za gnojilo 14.10 gld. pridelek 4760 kg à q 60 kr. = 28.56 gld. Izvanredne dobre vspehe bi dosegli pri pesi ali zelji, ako bi dali poleg domačega gnoja še na 10 arov ali 1 mernik prostora 50 kg kalijeve soli, 20 kg žlindre ali 10 kg superfosfata. Trosi naj se zgodaj spomladi, predno se njive preorjo. Dušik pa preskrbimo po presaditvi in sicer pridevajmo sadikam vsake 3 tedne po 10 kg solitarja, čegar vpliv se spozna v kratkem po temno zelenem perji. Tako bi se potrosilo na 30 kg in pridelek bi se zvišal na 1650 kg.

Vprašanje 12: J. L. v C. Imam sedaj na spomlad oddati nad 70 prašičkov jorkširske pasme, kako bi jih najboljše in najdražje razpečal.

Odgovor 12: Mala naznanila v raznih kmetijskih listih so že mnogoterim kmetovalcem pripomogla, da so razpečali svoje blago jako dobro. Kratka naznanila imajo udje brezplačno. Priobčite tudi Vi, da imate prašičke oddati, za kar zadostuje dopisnica za 5 vin. Zelo lepi, posebno mrjasčki se morebiti oddajo za 24—28 K. Nekteri tudi nastavljajo ceno 1 kg žive uteži s 1—1.20 K.

Vprašanje 13: Fr. K. v T. p. Sm. Kako bi bilo moči največ krompirja pridelati? Hočem poleg domačega gnoja še umetno gnojilo rabiti.

Odgovor 13: Pridela se lahko pri umnem obdelovanju na 1 ha do 300 q, ki odvzamejo zemlji 124.5 kg dušika, 195.5 kg kalija in 39 kg fosforne kisline. Najboljša gnojitev s 300 q domačega dobrega gnoja pa da zemlji samo 102 kg dušika, 120 kg kalija in 48 kg fosforne kisline, tedaj je posebno zdaten primanjkljaj na dušiku in kaliju, nekoliko tudi na fosforni kislini. Zato naj se trosi pred oranjem v zgodni spomladi 200 kg kalijeve soli in 100 kg superfosfata. Ko se pokažejo prve kali, naj se prvič pridene solitar in po pre-

teku 4 tednov naj se zopet obnovi gnojitev ž njim, v 2 kratnih oddelkih naj se da 100—150 kg. Pridelki po solitru so izvanredni, ker 100 kg solitra da 3600 kg več gomoljev.

S e j m i.

Na Kranjskem:

11. februarja v Višnjigori.
12. " v Motniku.
14. " v Dobu, na Dobravi, v Št. Lambertu, v Razdrtem, Žerovnici in v Semiču.
18. " v Trziču, Lašičah, na Krškem, v Radohovi vasi in Vipavi.
20. " v Gor. Tuhinju.
22. " v Čirniku.
24. " v Bučki, Moravčah, Žubnem in v Čirknici.
25. " v Radečah.
27. " na Igu.
28. " na Toplicah.
4. marca na Vrhnikih, v Višnjigori, na Uncu (za živino in blago).
3. " v Preski in Gor. Tuhinju.
5. " v Črnomlju.
7. " v Zalogu.
9. " na Brezovici.
10. " na Raki in na Smuku (žumberški okr.).

Na Štajerskem:

12. februarja v Gomilici.
14. " v Brezicah, Žalcu, Vermansteten, v Račjem, v Sevnici, na Ponikvi in Šoštanju.
16. " v Kozjem, Sv. Miklavžu v Savsalu in Podplatu.
18. " v Slov. Gradcu in na Vranskem.
19. " v Pišecah in na Zgornji Polskavi.
22. " na Teharjih, pri Sv. Filipu v Veračah, v Št. Vidu.
23. " v Vuzenici.
24. " v Arnožu, Vidmu, Sv. Duhu pri Ločah, Kozjem, Laškem, Rogateu in Slov. Bistrici.
26. " v Ljutomeru.
1. marca v Pilstanju, Planini in Mariboru.
2. " v Slov. Gradcu.
3. " v Lučanah, Oplotnici, Račjem in na Vranskem.
4. " v Grosflorjanu na Laznici, Mariboru, in v Sl. Bistrici.

6. marca pri Sv. Petru.

10. " v Kapelah, Dajčlandsbergu, Vuhredu, Rogateu, Spodnji Polskavi, v Št. Jurju ob Taboru.

Na Koroškem:

18. februarja v Paternijonu in Kotaričah.
20. " v Zgor. Dravbergu.
21. " v Strassbergu.
26. " v Sovodju.

Na Primorskem:

12. februarja v Sežani.
14. " v Gorici.
24. " v Cerknem in Boljuncu,
28. " v Gorici.
1. marca v Kobaridu.
2. " v Hrpelju.
10. " v Ajdovščini.

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce prav lične in dr.

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) Pridelke t. j. vino kolikor možno razprodaja ter vabi p. n. kupce v nakup vina, ter opozarja na izpremenjeni razglas med inserati.

Kmetijsko društvo v Vipavi

ima na prodaj

cepljene trte

na ameriški podlagi Portalis požlahtnjene kraljevine, ital. rizling, španjol, pinelo in rulanec po 14 vinarjev komad,

V najem se da takoj:

hiša s hlevom, ledenico in vrtom, pripravno za gostilno in mesarijo; hiša je pri cerkvi.

Kmetijsko društvo Leskoveca niže Ptuja. (96) 1

Lepega pramastega žrebčka

9 mesecev starega ima na prodaj Matija Vidmar v Št. Jurji pri Kranji. Zelo prijazna žival. Odda ga, ker mu manjka prostora. (98) 3—2

Deček kateri ima veselje učiti se podobarije se takoj sprejme pri Jos. Hudaklin-u podobarju, Št. Jernej — Dolenjsko.

Posestvo v Trnovcu

pri Sevnici, približno 60 oralo z velikim vinogradom se prodaja, eventuelno tudi brez vinograda.

Anton Kunšek, Planina pri Sevnici.

Hiša lepa, prostorna, z opeko krita, vrt, hlev, svinjak, šupe in vodnjak, vse v dobrem stanju pripravno za obrt ali gospodinjstvo, tudi njive, travniki in stelja se na željo dobe precej za več let v najem.

Hiša, vrt, hlev, svinjak, pod, po nizki ceni v najem v Sv. Jurju.

Hiša na samem, za klobučarico pripravna se da za več let v najem (prvo leto prosto, samo poprava).

Lepa hiša tik ceste, pripravna za krmo ali obrt tudi za gospodarstvo, z opeko krita, več sob, kuhinja, klet, hlev, pod, vrt itd. se da v Sv. Jurju za več let v najem. Lep prijazen kraj tik glavne ceste v Kranj.

Praščki domači 3, stari po 5 mesecev so na prodaj.

Svinja breja, srednja, bela, dobrega plemena se odda meseca svečana.

Bik, srednji, rudeč, 3 leta star, za plemo je na prodaj.

Sani, močne trdne in neokovane so na prodaj.

Kupim hraste za stebre in podpore za kozolc. Ponudbe pismeno.

Kupim kobilu domače pasme, srednje postave, pripravno za poljska dela, krotko. (97) 2—2

Na vsa ta naznanila odgovarja in daje pojasnila

MATIJA BOBNAR, župan v Lahovčah, pošta Cerklje, Gorenjsko.

Priporoča se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbam zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim i naravnim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisane Juraj Gamulin, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

900 lepih hrastov ima na prodaj Janez Perko na Kurinju p. Zagradec — Fužine. Vozilo bi se na postajo Dobropolje ali Zatičina. Pošteni knpci se vabijo.

Pozor gg. gostilničarji in zasebniki!

V vasi Kaščerga, pošta Trviž pri Pazinu, je mnogo zdravega vina, cena od 16 do 20 kr. liter. — Josip Goljan, župnik.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 25 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Najboljše seme pravega kašelskega zelja, katero naredi lepe trde glave in rodi v vsaki zemlji. 30 g za 1 K, čez $\frac{1}{2}$ kg 50% popusta prodaja Ig. Mercina v Zg. Kašlju, pošta Zalog. (99) 6—1

Štefan Habe, posestnik na Gočah nad Vipavo ima 4 hektolitre pristnega, prav finega, domačega tropinskega žganja na prodaj. Cena po dogovoru. (101) 3—1

Kmetijska zadruga v Št. Ilju pri Velenju

prideluje že čez pol leta prav fino surovo maslo. Ker še stalnih odjemalcev nima, priporočamo isto prav toplo da se odjemalci zglase. — Podpirajmo naša slov. podjetja, posebno vbozega kmeta.

Pri svojem mlinskem posestvu imam
praseta za pleme

kakor tudi **svinje** prave Jorkširske pasme, vsake starosti za prodati. Ravno tam sta tudi 2 osla po ceni za oddati. Ant. Jurca, Ptuj. (100) 2—1

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Falimenti v letu 1900.

Dunajski „Creditorenverein“, ki ima namen varovati koristi upnikov pri trgovskih falimentih, izdal je poročilo za 1900. Splošno je v Avstriji število falimentov za 922 v letu 1900 v primeri z letom 1899 narastlo. V 551 slučajih ni prišlo do konkurza, ker se je dotičnik poravnal z nad 50 procenti, v 76 slučajih ni prišlo do konkurza, ker so se poravnali z okroglo 36 procenti. Izgube upnikov so se v letu 1900 v primeri z letom 1899 povišale na Češkem Moravskem, v Šleziji, na Gorenjeavstrijskem, Solnograškem, Tirolskem, v Istri in Dalmaciji, na isti višini ostale so na Niževavstrijskem, Ogerskem, Bosni in Hercegovini, ponižale so se pa v Galiciji, Bukovini, na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem.

Obrt.

Obrtne novice.

(Uporaba mladostnih pomožnih delavcev v obrti.) Obrtni nadzorniki stavili so celo vrsto predlogov, v katerih nevarnih ali zdravju škodljivih obrti se sploh ne smejo ali samo pogojno uporabljati mladostni pomožni delavci. Te predloge je pregledalo in preučilo trgovsko ministerstvo. Izdelalo je omenjeno ministerstvo temeljem teh predlogov načrt naredbe, ki se je doposlal trgovskim in obrtnim zbornicam v pregled, da se potem izda naredba ki bode urejala to zadevo.

(Kranjska na dunajskem splošnem obrtnem sestanku.) Na splošni obrtni sestanek, o katerem smo v zadnjih 2 številkah poročali, ki bode 17. t. m. na Dunaju, odidejo iz Ljubljane: za konservativno obrtno društvo g. Iv. Kregar, za kovinsko zadružno g. Al. Lenček, za krojaško g. Jeločnik, za gostilničarsko g. Tosti, za čevljarstvo gg. Tuma in Zamlen. Iz Novoga mesta sta prijavila svojo udeležbo gg. Appe in Weis. O izidu poročamo svojedobno.

ZADRUGA

Preje pobotnica, potem denar.

Kako je treba oprežno postopati pri razposojevanju denarja v hranilnicah, naj nam kaže sledeči slučaj, katerega priobčuje nemški list „Landwirt. Genossenschaftsblatt“. Neki posestnik pride v hitrici v Reiffeisenovo posojilnico po posojilo. Imel je že dovoljeno posojilo, zato mu našteje blagajnik hitro zaželeno svoto. Ker se je možu mudilo in ni imel časa čakati, da bi bila pobotnica izgotovljena, zato je odšel, ne da bi podpisal pobotnico, češ, jo bom pa jutri. Nesreča je hotela, da se je dotični dolžnik istega dne ponesnečil. Umrl je. Posojilnica je

dediče obvestila o zadnjem dolgu. Toda ti so se dolgo časa branili, prevzeti dolg in kmalu bi bilo prišlo do pravde ali bi moral blagajnik škodo trpeti, ter se ima le dobri volji sorodnikov zahvaliti, ki so naposled le dolg poravnali. Bodite oprezní pri razposojevanju denarja. Zahtevajte vedno preje podpis pobotnice in potem šele naštejte denar.

Raiffeisenove posojilnice v inozemstvu.

Raiffeisenove posojilnice so osobito razširjene razven po Nemčiji in Avstriji tudi po Francoskem

Belgiji in Laškem. Na Francoskem upeljal jih je Louis Durand, ki je ustanovil v malo mesecih 286 posojilnic. Leta 1898. bilo jih je že 509, celo v Algiru so se že takrat bile razširile. V Belgiji je posebno razširjal Raiffeisence Malaerts. Prvo posojilnico ustanovili so v Belgiji 23. septembra 1892 v mali vasi Rillaer. Septembra 1899 bilo jih je v Belgiji že 225, ki so imele 6 centralnih posojilnic. Glavna centralna posojilnica je ona „Kmetske zveze“ v Löwenu, koji načeluje Malaerts sam. Ta centrala ima 150 posojilnic po vsej deželi. Na Laškem uvel je te vrste posojilnice Don

Cerutti, in jih je sedaj okolo 1300. Laški škofje osobito podpirajo razvoj teh posojilnic. Tako je škof v Anagni v spomin svoje zlate maše ustanovil 20. decembra 1899 Raiffeisenovo posojilnico. Škof v Ascoli je opetovano napravil učne tečaje za upravitelje posojilnic. Povsodi delujejo posojilnice v prid kmetškemu prebivalstvu. Kak promet je v teh posojilnicah, kaže nam že omenjena centralna posojilnica v Löwenu, ki je imela leta 1898 razposojenih skupaj 4 milijone frankov.

Denarni promet hranilnic in posojilnic v mesecu decembru 1900:

Hranilnica in posojilnica na Igu: Prejemki 3657 K 57 h, izdatki 2255 K, denarni promet 5912 K 57 h, prejete hranilne vloge 2861 K, dana posojila 2250 K, vrnena posojila 100 K.

Hranilnica in posojilnica v Mengšu: Prejemki 9632 K 96 h, izdatki 7597 K 42 h, denarni promet 17230 K 38 h, prejete hranilne vloge 4087 K, izplačane hranilne vloge 1725 K, 66 h dana posojila 3230 K, vrnena posojila 2054 K.

Hranilnica in posojilnica v Šturijah: Prejemki 4144 K 79 h, izdatki 2507 K 93 h, denarni promet 6652 K 72 h, prejete hranilne vloge 1559 K 40 h, izplačane hranilne vloge 577 K 68 h, dana posojila 1690 K, vrnena posojila 360 K.

Hranilnica in posojilnica v Gojzdu: Prejemki 1480 K 90 h, izdatki 1455 K 73 h, denarni promet 2936 K 63 h, prejete hranilne vloge 711 K 29 h, izplačane hranilne vloge 50 K, dana posojila 300 K, vrnena posojila 452 K.

Hranilnica in posojilnica v Planini: Prejemki 1502 K 24 h, izdatki 752 K 90 h, denarni promet 2255 K 14 h, prejete hranilne vloge 700 K, dana posojila 250 K.

Hranilnica in posojilnica v Renčah: Prejemki 5619 K 85 h, izdatki 7039 K 30 h, denarni promet 12659 K, prejete hranilne vloge 1328 K 56 h, izplačane hranilne vloge 3394 K 11 h, dana posojila 2570 K, vrnena posojila 620 K.

Hranilnica in posojilnica Polhovi Gradec: Prejemki 8434 K 74 h, izdatki 6869 K 50 h, denarni promet 15304 K 24 h, prejete hranilne vloge 2180 K 26 h, izplačane hranilne vloge 1063 K 90 h, dana posojila 1600 K, vrnena posojila 2135 K 20 h.

Hranilnica in posojilnica v Črničah na Primorskem: Prejemki 5701 K 76 h, izdatki 5156 K, denarni promet 10857 K 76 h, prejete hranilne vloge 2473 K 30 h, izplačane hranilne vloge 1493 K 36 h, dana posojila 2970 K, vrnena posojila 400 K.

Hranilnica in posojilnica v Tunicah: Prejemki 795 K 45 h, izdatki 794 K 97 h, denarni promet 1590 K 42 h, prejete hranilne vloge 72 K, izplačane hranilne vloge 80 K.

Mlekarske zadruge v Belgiji.

Belgija šteje danes 258 mlekarskih zadrug, kojih posamezni ud ima povprečno 3 krave. Izdelek na surovem maslu in siru znaša letno 12,480.000 K oziroma na 1 uda pride povprečno 480 K.

Slovenska zadruga odlikovana.

Kmetijska zadruga v Št. Petru pri Gorici je dobila na svetovni sadjarski razstavi v Parizu kot darilo za lepo razstavljeno sadje bronasto svetinjo. Pred leti je dobila pri jubelejskeje sadjarskeje razstavi v Gorici prvo državno darilo srebrno svetinjo.

Zadrugo vodi sedaj bivši uradnik „Gospodarske zveze“ g. Franc Premrov.

Kmetovalci posvetite večjo pazljivost in skrb sadjereji, ker tu je važen stranski dohodek, ki se sedaj še premalo vpošteva.

Gospodarska zveza je preskrbela marsikaterim društvom in posameznim posestnikom dobre odjemnike za lepa odtrgana jabelka, ki so se prodala kot namizno sadje v južna mesta Adrije in to je bilo letos, ko ni bila ugodna kupčija za sadje.

V 12. mesecih 1900:

Hranilnica in posojilnica v Cerkljah:
Prejemki 33078 K 54 h, izdatki 32538 K 42 h, denarni promet 65616 K 96 h, prejete hranilne vloge 11386 K 44 h, izplačane hranilne vloge 5500 K, dana posojila 20927 K, vrnena posojila 7364 K 07 h.

V mesecu januarju 1901:

Hranilnica in posojilnica v Tunicah:
Prejemki 2150 K 82 h, izdatki 2150 K 04 h, denarni promet 4300 K 86 h, prejete hranilne vloge 2147 K, 04 h, izplačane hranilne vloge 100 K.

Hranilnica in posojilnica v Zg. Besnici:
Prejemki 2735 K 34 h, izdatki 2639 K 21 h, denarni promet 5374 K 55 h, prejete hranilne vloge 1527 K 38 h, izplačane hranilne vloge 1011 K 44 h, vrnena posojila 459 K 52 h.

Hranilnica in posojilnica na Vrhniki:
Prejemki 41577 K 21 h, izdatki 37348 K 36 h, denarni promet 78925 K 57 h, prejete hranilne vloge 35316 K, izplačane hranilne vloge 2000 K, dana posojila 15222 K 68 h.

Hranilnica in posojilnica v Senožečah:
Prejemki 5999 K 91 h, izdatki 6085 K 53 h, denarni promet 12085 K 44 h, prejete hranilne vloge 200 K, dana posojila 4780 K, vrnena posojila 3950 K.

Hranilnica in posojilnica v Horjulu:
Prejemki 12496 K 35 h, izdatki 11611 K 92 h, denarni promet 24108 K 27 h, prejete hranilne vloge 2440 K 40 h, izplačane hranilne vloge 9573 K 28 h, dana posojila 1509 K, vrnena posojila 1428 K.

Hranilnica in posojilnica v Škriljah:
Prejemki 3215 K 33 h, izdatki 2953 K 25 h, denarni promet 6168 K 58 h, prejete hranilne vloge 1457 K, izplačane hranilne vloge 100 K, dana posojila 2590 K, vrnena posojila 700 K.

Hranilnica in posojilnica v Rovih:
Prejemki 6178 K 36 h, izdatki 5078 K 38 h, denarni promet 11256 K 74 h, prejete hranilne vloge 3361 K 69 h, izplačane hranilne vloge 1822 K 18 h, dana posojila 1600 K, vrnena posojila 1540 K.

Hranilnica in posojilnica pri Sv. Jakobu ob Savi: Prejemki 4622 K 33 h, izdatki 4608 K 93 h, denarni promet 9231 K 26 h, prejete hranilne vloge 695 K, izplačane hranilne vloge 1256 K 26 h, dana posojila 2560 K, vrnena posojila 240 K.

Hranilnica in posojilnica na Češnjici:
Prejemki 8218 K 18 h, izdatki 7204 K 93 h, denarni promet 15423 K 11 h, prejete hranilne vloge 5010 K, izplačane hranilne vloge 4911 K 93 h, dana posojila 2280 K, vrnena posojila 456 K.

Hranilnica in posojilnica v Mengšu:
Prejemki 15157 K 47 h, izdatki 13840 K 67 h, denarni promet 28998 K 14 h, prejete hranilne vloge 9253 K 73 h, izplačane hranilne vloge 7582 K 17 h, dana posojila 3250 K, vrnena posojila 1548 K.

Hranilnica in posojilnica v Poljanah nad Škofjo Loko: Prejemki 61690 K 52 h, izdatki 49975 K 41 h, denarni promet 111665 K 93 h, prejete hranilne vloge 48211 K 50 h, izplačane hranilne vloge 14683 K 65 h, dana posojila 6500 K, vrnena posojila 780 K.

Hranilnica in posojilnica Kojsko Šmarten v Brdih: Prejemki 5424 K 28 h, izdatki 4473 K 44 h, denarni promet 9897 K 72 h, prejete hranilne vloge 74 K, izplačane hranilne vloge 660 K, dana posojila 1480 K, vrnena posojila 270 K.

Hranilnica in posojilnica v Stari Loki: Prejemki 18624 K 55 h, izdatki 15043 K 92 h, denarni promet 33668 K 47 h, prejete hranilne vloge 12086 K 79 h, izplačane hranilne vloge 7367 K 92 h, dana posojila 640 K, vrnena posojila 2800 K.

Hranilnica in posojilnica v Ribnici:
Prejemki 31089 K 37 h, izdatki 22336 K 73 h, denarni promet 53426 K 10 h, prejete hranilne vloge 24496 K 78 h, izplačane hranilne vloge 5970 K 44 h, dana posojila 6300 K, vrnena posojila 2280 K.

Hranilnica in posojilnica v Selcih pri Škofji Loki: Prejemki 10173 K 43 h, izdatki 8430 K 58 h, denarni promet 18604 K 01 h, prejete hranilne vloge 4392 K 67 h, izplačane hranilne vloge 4481 K 58 h, dana posojila 3940 K.

Hranilnica in posojilnica v Leskovicah:
Prejemki 3665 K 07 h, izdatki 2803 K 28 h, denarni promet 6468 K 35 h, prejete hranilne vloge 1710 K, izplačane hranilne vloge 1200 K, dana posojila 1530 K, vrnena posojila 240 K.

Hranilnica in posojilnica v Robu:
Prejemki 7446 K 02 h, izdatki 4796 K 79 h, denarni promet 12242 K 81 h, prejete hranilne vloge 4262 K 60 h, izplačane hranilne vloge 1329 K 79 h, dana posojila 3460 K, vrnena posojila 1060 K.

Hranilnica in posojilnica v Renčah:
Prejemki 3752 K 97 h, izdatki 3477 K 69 h, denarni promet 7230 K 66 h, prejete hranilne vloge 1399 K 52 h, izplačane hranilne vloge 1045 K 22 h, dana posojila 2347 K 59 h, vrnena posojila 291 K 16 h.

(Tiskovna pomota) vrnila se je v zadnji štev. v razpravo „Kako zboljšamo svoje gospodarstvo.“ Beri prav: od 14—21 dnij 3 krat po 3 l, mesto 8 krat.

Patentovane sprave za žveplanje trt
jednostavno i duplo delajoč
SKROPILNICE PROTI PERONOSPORI
TER VSE POTREBNE
VSAKOVRSNE POLJEDELSKE I VINOGRADARSKÉ STROJE,
prodaja v najboljši izvršitvi,
JG. HELLER NA DUNOJU
II. Praterstrasse 49
Zastopniki se iščejo! Ceniki brezplačno.

Ing. Matheo Quinz, Dunaj
III/2 Obere Weissgerberstr. 14.
Glavni zastop
Henrik Lanz Mannheim
Patentovani
posnemalnik za mleko.
Garantovano
najvišja pridobitev smetane.
Preprodajalcem ugodne pogoje.
(103) 6—1

Spreten delavec, izurjen v kmetijstvu, želi s svojo pridno ženo vstopiti v službo kot **oskerbnik** na kakem večjem posestvu.
Ponudbe naj se pošiljajo: **Peter Volk** na Suhorji, pošta Košana na Krasu.
(91) 3—3

Šivalne stroje
priznane najboljšega izdelka
za družine in obrtnike
priporočila tovarniška zaloga
šivalnih strojev
IVAN JAX
v Ljubljani
Dunajska cesta št. 17.
(89) 12—3

Pozor! Gospodarji!

„Gloria“ redilna krma za konje, zabranjuje bolezni, vzdrži konje močne in iskro.
 „Gloria“ začimba krma za govedo, pospešuje prebavljanje, čisti kri, zboljšuje in množi mleko.
 „Gloria“ prašek za žetje in pitanje svinj, povzročuje, da svinje rade jedo, da se nabira meso in mast.
 „Gloria“ mlekarski prašek za krave, pospešuje izločenje mleka in odstranjuje napake mleka. — 1 velik zavitek velja K 1-20, mali K 0-70, 5 kg v zavitku za poskus po pošti K 5— poslano z Dunaja.
 Barteljevo klajno apno, neobhodno potreben dodatek h krmi za mlado, molano in brejo živino, v slučaju, da živina liže, da ima kostne bolezni itd. 5 kg za poskus K 2—, 100 kg K 22— z Dunaja.
 Rusko patentovano mazilo za usnje po pol kg K 1-10, 1 kg K 2—, 5 kg K 8—.
 Štedilni kolomaz, najfinjša kakovost, 5 kg K 1-40, 100 kg K 24—.

Navodilo brezplačno.

Miha Barthel & drug. Dunaj X.

(75) 24—9

Občuje se slovenski.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(95) 24—3

Podpisani priporoča velečastiti duhovščini, kakor slavnemu občinstvu

čebelno-voščene sveče

za cerkev, procesije in pogrebe, gospodom trgovcem voščene zavitke, kakor

med

za prodajo v škafih po 15, 20, 40 kg težkih prav po ceni. Za čebelarje izvrstni garantiran pitanec v škatljah po 5 kg à kg 60 kr., škatlja 30 kr., pošilja se po pošti proti povzetju ali predplačilu. Dobiva se med v satovji in pitanec v škafih po 20—40 kg prav po ceni.

Za birmo, Božič, Miklavža i. t. d. prodaja se raznovrstna medenina na debelo in drobno. Prodaja se tudi brinje, brinjevec liter gld 1-20, medeno žganje liter 1 gld. lastni izdelek.

Kupuje se tudi vsaki čas med v panjih, sodčkih, kakor tudi vosek in suho satovje, po kolikor mogoče visoki ceni.

Za obila naročila se toplo priporoča in zagotavlja točno in pošteno postreči

OROSLAV DOLENEC,

svečar in lehtar, trgovina z medom i voskom, Ljubljana, Wolfove ulice št. 10.

(79) 12—7

Najnovejši stroji za pripravo krmila za pozimsko krmenje v hlevu!

Stroj za pripravo rezanice,

s patentovanimi mazljivimi stojali na valčkih z najlažjim tekom, pri katerem se prihrani za 40% napora.

Stroj za rezanje repe in krompirja,

mlin za debelo moko in mečkanje,

parnik za živinsko krmo,

prenesljive štedilne peči s kotlom

s emajliranimi ali ne emajliranimi kotli, stoječe ali za peljati, za kuhati in pariti živinsko klajo, krompir, za mnogo poljsko in domačo porabo i. t. d.

Stroj za lušenje koruze, mlinci za čiščenje žita, ločilni stroji trijerji.

Stroje za seno in slamo prešati, za na roko, stalno in za peljati.

Stroji za mlatiti, vitel, jeklene pluge, valarje, brane.

Najboljše stroje za sejati „AGRICOLA“

(zistem s zatikalnim kolesom) brez menjalnih koles za vsako seme, za na gore in ravnino.

Samotvorne, patentovane

priprave za škrojenje v pokončevanje grenkuljice, poškodovalcev sadnega drevja in v pokončevanje peronosper

izdelujejo garantovano po najnovejši in pripoznani najboljši napravi

PH. MAYFARTH & Co.

c. kr. izklj. priv.

tovarne za poljedelske stroje, livarne železa in fužine na par.

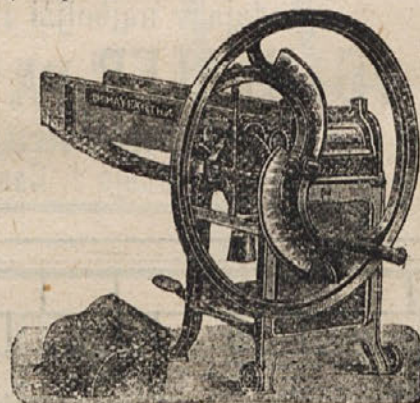
DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71.

Odlikovane s črez 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svetinami.

(86) 12—4

Ilustrovani katalogi in mnoga priznanska pisma brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se radi sprejmó.

~~~~~ Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku. ~~~~~

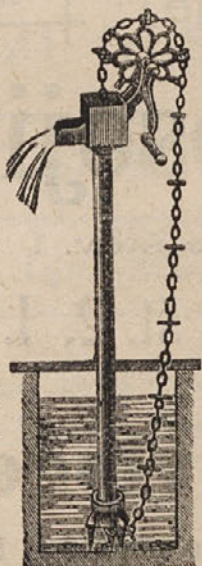

Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju
gnojnice **jeziti,**
tedaj si kupi

Klementovo
pumpo na verige,

katera prekosl po svoji čudo-
vito veliki izvršitvi in trajnosti
vse druge pumpe. Ta ne ob-
stoji niti iz dil ali zaklopki, niti
iz usnjatih cevij. (90) 24-3

Nemogoče je sploh, da
bi se zamašila, zamrznila
ali polomila; veliko posest-
nikov ne izda pri 20letni upo-
rabi niti vinarja za popravo.
Nad 3000 jih je v rabi; več
sto pohval o njih nam je došlo.
Razpošiljam to pumpo na 6te-
denski poskus; ako bi bila pa
ta nerabljiva, vzamem jo brez
vsake odškodnine nazaj.

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobovih-Roudnici ob/L.

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20
pri Ljubljani
na lastnem posestvu.

Slov. vinogradniško društvo
v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
priporoča svojo veliko zalogo

pristnih domačih vin

starih in novih

iz Dolenjske, Štajarske, Ijste, Vipave in Goriške.

Vino je deloma doma prešano, isto oddaje
se v sodih in fino vino v steklenicah.

(63) 24-3

Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih
gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsako-
vrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi
vse tiskovine za raiffelsenske hranilnice in posojilnice, katerim
preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlamu.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 30. sept. 1900:
nad 5 milij. K

prilika
za
štedenje!

Denarni promet v devetih mesecih
nad 17 milij. K

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. sept. 1900:	Promet v 9 mesecih od 1. jan. do 30. sept. 1900:
5,853.620 K 97 h	17,740.643 K 16 h

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje
kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Josip Jarc
veleposestnik v Medvodah.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Frančišek Leskovic
zasebnik in blagajnik „Ljudske po-
sojilnice“.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

(81) 2